

Viden om NORDEN

Nr. 1-2024 - 19. februar

Udarbejdet og udgivet af

Foreningen NORDEN, Mariagerfjord

<https://mariagerfjord.foreningen-norden.dk/>

Om Island og meget mere

Denne udgave af Viden om Norden rummer et par sider om Island baseret på vores arrangement 6. februar:

Kan vi danskere lære noget af det islandske folk?

Derfor også det flotte billede herunder samt links til TV-udsendelser om Island på side 2.

På side 3 og 4 ses omtale af **Den sprudlende aften om nordisk litteratur.**

De sidste sider er brugt på historier og nyheder om det nordiske samarbejde.

På side 2 findes historien om, at vi nu er 113 medlemmer - tæt på 90 procent flere end ved udgangen af 2021.

*Med de bedste hilsner
Gunner Buck*

Island rummer mange flotte vandfald, gletchere, vulkaner og geysere. Her er et af de mindre vandfalds: Aldeyjarfoss. *Foto: Rudy Hemmingsen.*

Viden om NORDEN nr. 1-2024 indeholder:

	<i>Side</i>
Nu er vi 113 medlemmer i Foreningen NORDEN Mariagerfjord. Nr. 100 blev nået 6. februar.....	2
TV-udsendelser fra Island.....	2
En sprudlende aften om nordisk litteratur.....	3 - 4
Kan vi danskere lære noget af det islandske folk?.....	5
Billeder fra Island.....	6
Nordisk Råds miljøpris sætter i år fokus på bæredygtigt byggeri.....	7
Nordisk Råd vedtog 23 anbefalinger på session 2023.....	8
Demokratiarbejde begynder i skolen.....	8
Links til 35 nyheder fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.....	9

Tekst og redaktion:

Gunner Buck, Elmevej 1, 9560 Hadsund.

Formand for Foreningen NORDEN Mariagerfjord.

Tlf. 98 57 40 55. Mobil 21 26 42 20.

Nu er vi 113 medlemmer i Foreningen NORDEN Mariagerfjord

Else Roloff, Fjelsted Søvej ved Mariager, blev medlem nr. 100 i Foreningen NORDEN Mariagerfjord. Det skete 6. februar, da Else og hendes partner, Poul Bech Sørensen, overværede foredraget: *Kan vi danskere lære noget af det islandske folk.*

Den aften fik vi 10 nye medlemmer i foreningen. Ved foredraget om nordisk litteratur den 11. januar fik vi 3 nye. To nye meldte sig ind den 10. februar, og yderligere 9 nye medlemmer meldte sig den 13. februar. I samme periode har vi desværre mistet et medlem.

Ifølge Foreningen NORDENs medlemsstatistik var vi 90 medlemmer ved årsskiftet mod 78 året før og 60 ved årsskiftet 2021-2022. Der er således 50 procent fremgang over årene 2021-2022. Lige nu er vi 113 medlemmer - næsten 90 procent flere end ved udgangen af 2021.

G. Buck

Else Roloff, Fjelsted Søvej ved Mariager, og hendes partner, Poul Bech Sørensen, meldte sig ind i vores forening 6. februar lige som 8 andre. Else blev dermed vores medlem nr. 100. Foto: Lisbeth Roth.

TV-udsendelser fra Island

Viden om Norden har tidligere bragt de følgende links til TV om Island. Det er oplagt at gøre det igen efter det flotte foredrag om Island, som K. Torben Rasmussen gav os 6. februar.

Anne og Anders i Norden: Island

DR-TV skriver: Anne og Anders er nået til vulkanøen Island, hvor det er naturens kræfter og kvinderne, der regerer. Makkerparret kommer helt tæt på en aldeles aktiv vulkan, og møder de islandske verdensmesterinder i ligestilling - både statsministeren i storbyen Reykjavik og på landet langt oppe i Nordisland, hvor danske Merete Rabølle har valgt at bosætte sig.

Udløber: 3. okt 2026. Udsendelsen varer 58 minutter, [klik her for at se udsendelsen om Island.](#)

På Eventyr i Island

Tre episoder a 45 minutter med Alexander Armstrong på Island – en BBC naturserie fra 2021 – Dansk tekst og hentet fra DR-TV: [klik her.](#)

Alle tre afsnit udløber 31. december 2024.

DR-TV skriver: Episode 1: BBC-naturserie fra 2021. (Iceland with Alexander Armstrong) Det er klippen i Atlanten, Island, et lille, men enestående og inspirerende land - som geologisk set er blandt verdens yngste landmasser.

Tag med Alexander Armstrong, når han drager ud på en 1500 km lang rejse i jagten på nordiske guder, dødelige vulkaner, kraftfulde gejsere, rådne hajer og noget af verdens dyreste øl.

Episode 2: BBC-naturserie fra 2021. (Iceland with Alexander Armstrong) Det er smukt og dramatisk - og var engang beboet af den legendariske vikingehøvding Erik den Røde. Denne gang drager Alexander Armstrong til det nordlige Island. Et ekstraordinært område med majestætiske fjelde, dybe dale og høje klipper. Undervejs smager han på verdens muligvis mest modbydelige ret, spiller midnatsgolf, lærer at ride på en islandsk hest - og som en ægte viking bader i en balje fuld af øl.

Episode 3: BBC-naturserie fra 2021. (Iceland with Alexander Armstrong) Island er i konstant forandring. Overalt bobler, syder og sprutter det. Denne gang kører Alexander Armstrong op på toppen af Europas største gletsjer for at nyde en speciel frokost. Bagefter sejler han til øen Heimaey, der næsten gik til grunde under et vulkanudbrud i 1973. Og på den sidste del af sit islandske eventyr besøger han Islands farligste strand - og slutter af med den meget særprægede og traditionelle ret kogt fåreøje.

Familie på farten

Tre generationer af Familie på Farten er rundt på Island i 80 dage. Det viser TV MidtVest i tre afsnit af 28 minutter.

[Se de tre afsnit - klik her.](#)

Her ses næsten halvdelen af de 33 glade tilhørere til Anne Valbjørn Odgaards foredrag: *En Sprudlende aften om nordisk litteratur* den 11. januar i Andelen i Hadsund. Billedet viser, hvor flot det er at holde møder i en sal med billeder på væggene. Foto: Pia Karstens.

En sprudlende aften om nordisk litteratur

Anne Valbjørn Odgaard viser her sin første planche: *Grønlandsk realisme, islandsk magi og norske mysterier*. Foto: Pia Karstens.

Anne Valbjørn Odgaard viste på aftenen flere billeder af grønlandske, islandske og norske kunstnere som bagtæppe for foredraget. Her er det islandske Jóhannes Kjarval, 1961.

33 glade tilhørere overværede Anne Valbjørn Odgaards foredrag: *En sprudlende aften om nordisk litteratur* 11. januar i Foreningen NORDEN Mariagerfjord. Anne Valbjørn Odgaards foredrag var både barskt, meget oplysende og sprudlende. Hun gennemgik følgende forfattere og titler:

Grønlandske Niviaq Korneliussens debutroman: **Homo sapienne** fra 2014 og **Blomstersdalen** fra 2020.

Islandske Jón Kalman Stefánsson: **Sommerlys og så kommer natten** fra 2005.

Norske Karl Ove Knausgård: **Morgenstjernen** fra 2020.

(se mere på side 4)

En sprudlende aften om nordisk litteratur

(fortsat fra side 3)

Niviaq Korneliussens debutroman "Homo sapienne" fra 2014 kredser om aktuelle grønlandske og alment universelle problemstillinger: Primært køn og identitet.

Foto: Pia Karstens.

Her ses fotos af enkelte af de mange flotte billeder, som Anne Valbjørn Odgaard brugte som "bagtæppe" for sit foredrag i Hadsund 11. januar.

Louisa Matthiasdottir: Selvportræt, ca. 1990.

Foto: Pia Karstens.

Niviaq Korneliussen beskriver i "Blomstersdalen", at grønlænderne har rekord i selvmord, som de ikke vil tale om. Til gengæld er der mange blomster på en del af gravene på kirkegårdene i Grønland.

Foto: Pia Karstens.

Thórarinn B. Thorlaksson: Àning, 1910.

Foto: Pia Karstens.

Gustave Doré: Illustration fra John Milton's "Paradise Lost", 1866. Foto: Pia Karstens.

Hovedparten af de 40 tilhørere til Torben Rasmussens foredrag om vi danskere kan lære noget af det islandske folk tirsdag den 6. februar i Andelen på Storegade i Hadsund, arrangeret af Foreningen NORDEN Mariagerfjord. Foto: Lisbeth Roth.

Kan vi danskere lære noget af det islandske folk?

K. Torben Rasmussen, som ses bag en støttepille i salen, under sit foredrag. Foto: Lisbeth Roth.

Her ses kortet over Island, som var den eneste illustration, som K. Torben Rasmussen brugte under første del af sit foredrag. Foto: Lisbeth Roth.

Hvor Danmark har været beboet i 12.000 år, og de første mennesker besøgte landet ca. 1.500 år tidligere, så blev Island først befolket i vikingetiden.

Den norske høvding Ingólfr Arnarson, som flyttede til Island i 874 blev den første permanente bosætter. I løbet af de næste århundreder bosatte nordboer - især bønder fra de vestlige egne af Norge sig på øen. De havde trælle (slaver) af gælisk oprindelse med.

Island var sandsynligvis tidligere beboet af keltiske munke, som søgte en tilværelse som eremitter - eneboere.

Det fortalte K. Torben Rasmussen, da han gennemgik Islands historie som optakt til aftenens emne den 6. februar: **Kan vi danskere lære noget af det islandske folk?**

K. Torben Rasmussen er litteraturhistoriker. Han har som ung arbejdet på Island som heste- og fårehyrde og senere som direktør for Nordens Hus i Reykjavik i fem år.

Han ejer og driver rejsebureauet **Team Island**.

K. Torben Rasmussen fortalte, at vi danskere efter hans opfattelse godt kan lære en del af vore frænder i Island. De har en helt anderledes ro og er mere uforfærdede, end vi danskere. Det skyldes formentlig den barske natur og de enorme afstande, der er på øen. I ordets bogstavelige forstand lever det islandske folk jo på eller nær vulkaner. Island har haft demokrati siden 930. Island hørte til Norge / Danmark frem til 1944.

(se mere på side 6)

Billeder fra Island

Her ses få af de mange, flotte fotos fra Island, som K. Torben Rasmussen viste os de 6. februar.

Aftenlys - udsigt fra Husavik i den nordlige del af Island. Husavik er et populært besøgsmaal for turister, som tager på hvalsafari.

Foto: Rudy Hemmingsen.

Kun en procent af det islandske areal er landbrug med kvæg, får og heste. Her ses de store græsmarker ved Bakkagerdi.

Foto: Rudy Hemmingsen.

Der er hvalfangere på Island. Men de er på konfliktkurs med den del af turistindustrien, der lever af at sende turister på hvalsafari i den nordlige del af Island. *Foto: Rudy Hemmingsen.*

Akkureyri i den nordlige del af Island er Islands fjerdestørste by med godt 17.000 indbyggere. Byen er universitetsby.

Foto: Rudy Hemmingsen.

På Island udnytter man i høj grad den varme, der hentes i undergrunden. Her ses geotermiske Hveravellir, der betyder de Varme Kilders Land.

Foto: Rudy Hemmingsen.

Turister i Island kan komme på gletchersafari med denne bus på larvefødder.

Foto: Rudy Hemmingsen.

Nordisk Råds miljøpris sætter i år fokus på bæredygtigt byggeri

Prisen på 300.000 danske kroner skal i 2024 gå til nogen i Norden, som har gjort noget særligt for at bidrage til udviklingen af en bæredygtig byggesektor. Fra 30. januar og frem til den 30. april har offentligheden mulighed for at indstille kandidater til prisen.

Nordisk Råds miljøpris hædrer i år bæredygtigt byggeri med særligt fokus på transformativt (også kaldet adaptiv) genbrugsarkitektur og regenerativ arkitektur.

- "Der findes mange forbilledlige eksempler på bæredygtigt og klimavenligt byggeri i hele Norden. Priskomiteen for Nordisk Råds miljøpris håber, at prisen kan være med til at sætte dem på landkortet og bidrage til den offentlige debat om vigtigheden af at byggebranchens klimaaftryk nedsættes", udtaler Hólmfríður Þorsteinsdóttir, forperson for bedømmelseskomitéen for Nordisk Råds miljøpris.

Byggeriet står i dag for cirka 40 procent af det globale CO₂-udslip. I en tid med behov for øget byggeri er dette en uholdbar situation. I teksten der beskriver årets tema, lægger priskomiteen især vægt på de forudsætninger, vi giver videre til de kommende generationer.

Link til at læse mere om årets tema findes i nyheden, der kan hentes [her](#).

Alle kan foreslå kandidater

Indstillingsprocessen til Nordisk råds miljøpris er åben og alle kan derfor indstille kandidater til nominering.

- "Vi håber at se indstillinger, der favner både privatpersoner, lokale organisationer og store virksomheder og projekter som prioriterer bæredygtighed- og klimahensyn i deres arbejde. Enten ved at teste nye måder at transformere eksisterende byggeri og infrastruktur på eller ved at bygge regenerativt", siger Þorsteinsdóttir.

Tidsfristen for nominering er tirsdag den 30. april 2024!

Indstil en kandidat til Nordisk Råds miljøpris 2024 [her](#).

Hvem kan indstilles?

Prisen tildeles en nordisk erhvervsvirksomhed, organisation eller person, som på forbilledlig vis har formået at integrere hensynet til natur og miljø i sin virksomhed eller i sit virke eller på anden måde har udøvet en ekstraordinær indsats for natur og miljø.

Illustration til nyheden: **Nordisk Råds miljøpris sætter i år fokus på bæredygtigt byggeri**, der blev bragt på Nordisk Samarbejde den 30. januar 2024. Photographer Ted Lindroos / Midjourney AI genereret bild.

Den eller det, som prisbelønnes, skal have et nordisk perspektiv og virke i Norden og/eller i relation til parter uden for Norden. For årets tema gælder det, at det er muligt at indstille både bygninger og infrastruktur.

Tidligere vindere:

2023 Renewcell (Sverige)

2022 Mariehamns stad for Nabbens våtmark (Åland)

2021 Den Store klimadatabase af Tænketanken Concito (DK)

2020 Jens-Kjeld Jensen (FO)

2019 Greta Thunberg (SE) (valgte at takke nej til prisen)

Nordisk Råds miljøpris blev uddelt første gang i 1995 og har til formål at styrke bevidstheden om miljøarbejdet i Norden. Temaet for prisen skifter fra år til år. I 2024 er det bæredygtigt byggeri.

Nordisk Råd uddeler også en litteraturpris, en musikpris, en filmpris og en pris til børne- og ungdomslitteratur. Med hver pris følger 300.000 DKK.

Kilde: Nyhed på Nordisk Samarbejde den 30. januar.

Nordisk Råd vedtog 23 anbefalinger på session 2023

Nordisk Råd vedtog 23 nye anbefalinger til Nordisk Ministerråd og til de nordiske regeringer på Rådets session i november 2023. Her ses nogle af de beslutninger, som blev truffet i plenum af de 87 parlamentarikere i Nordisk Råd.

Lagstiftning mot ekocid

Nordiska rådet antog en rekommendation till Nordiska ministerrådet om att verka för att ekocid – det vill säga storskalig miljöförstöring – skall kriminaliseras och att ministerrådet deltar i relevanta internationella diskussioner för att sätta stopp för allvarliga förbrytelser mot den naturliga miljön såväl under krigstid som under fredstid.

[Läs mer om beslutet](#)

Krafttag mot våld i nära relationer

Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna bör arbeta för att säkra jämförbar statistik för partnermord och våld i nära relationer, det säger Nordiska rådet i en av sina rekommendationer.

Man påpekar att forskning från Norge visar på att i de flesta fall av partnermord har offret redan tidigare varit i kontakt med myndigheterna, vilket betyder att de kunde gå att förebygga.

Man efterlyser också mer samarbete kring forskning om våld i nära relationer mellan de nordiska länderna.

[Läs mer om beslutet](#)

Forskning inom atomenergi

Nordiska rådet vill att Nordiska ministerrådet utreder hur Norden bättre kunde samarbete kring kompetens inom det nukleära området.

Man fokuserar främst på att Norden behöver de här kompetenserna för avveckling av befintlig kärnkraft. Norden kunde vara en föregångare inom det här området och ny kunskap inom området kunde också nyttjas internationellt.

Enligt FN:s atomenergibyrå IAEA kommer 200 av världens 450 kärnkraftverk behöva stängas innan 2050.

[Läs mer om beslutet](#)

Läs alla besluten från Sessionen 2023

<https://www.norden.org/da/information/rekommendationsoversigt-2023>

Kilde: Nyhed på Nordisk Samarbejde 16.11.2023.

Ifølge Den Store Danske er

Ekocid eller Økocid en begivenhed med omfattende ødelæggelse af et område ved gift og forurening.

Et lignende ord er genocid, altså folkedrab.

Økocider er stoffer, der forårsager omfattende ødelæggelser af et område ved giftig forurening.

Demokratiarbejde begynder i skolen

I otte år har de nordiske lande samarbejdet om demokrati, inklusion og sammenhold gennem DIS-netværket, som består af policyeksperter inden for uddannelse. Rapporten ”Demokrati, inkludering og sammanhållning” redegør for det nordiske samarbejde og landenes igangværende arbejde inden for vores uddannelsessystemer for at beskytte og fremme de demokratiske værdier.

Rapporten belyser betydningen af at opretholde og videreudvikle en stærk demokratisk struktur, som værner om ytringsfrihed og kildekritik, respekt for mennesker, evne til empati og aktivt medborgerskab. Rapporten har et særligt fokus på uddannelsens rolle i dette arbejde.

For os i Norden er demokrati ikke blot en politisk

struktur, men også en måde at leve på, som kræver fortløbende engagement, dialog og deltagelse.

– De spørgsmål, som DIS-netværket arbejder med, er i allerhøjeste grad aktuelle. Den bekymrende globale udvikling påvirker også os i Norden gennem øget spredning af propaganda og desinformation. Når vores fælles nordiske demokratiske værdier udfordres, spiller uddannelse en vigtig rolle. Gennem DIS-netværket kan vi dele viden og erfaringer, og vi kan sammen blive bedre rustet til at møde de udfordringer, som vi står over for, siger DIS-netværkets ordfører, departementssekretær ved uddannelsesministeriet i Sverige, Marlene Giertz.

Kilde: Nyhed på Nordisk Samarbejde 29.01.2024.

[Se hele nyheden her.](#)

[Klik her for at se rapporten.](#) Den er på svensk.

35 nyheder fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd

Nyheder og informationer om FNF kan hentes på: <https://www.fnfnorden.org/>

Nyheder og informationer om Foreningen Norden kan hentes på: <https://foreningen-norden.dk/>

Nordisk Samarbejde – dvs **Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd** har hjemmesiden: <https://www.norden.org/da>
Nordisk Samarbejde har offentliggjort 35 nyheder siden 13. november, hvor **Viden om Norden** nr. 6-2023 udkom. Hver nyhed omfatter tekst samt ofte billeder samt henvisning til yderligere informationer. Hver nyhed er i det følgende forsynet med link direkte til nyheden på hjemmesiden for Nordisk Samarbejde. Klik på det blå **Her** for hver nyhed.

Alle nyheder og rapporter fra Nordisk Samarbejde er frit tilgængelig for alle interesserede.

De 35 nyheder er:

13.11.2023: Nordiske kulturministre: Det skal være trygt for børn og unge på nettet. **Her**

14.11.2023: New youth format for Nordic Talks at COP28. **Her**

15.11.2023: Børne- og ungeministre drøfter unges mistrivsel. **Her**
Islands formandskab i Nordisk Ministerråd har afholdt det første uformelle nordiske ministermøde inden for børn- og ungeområdet nogensinde. Fokus var på trivsel, rettigheder og digitalisering. Og der var blandt ministrene enighed om at fortsætte med at dele udfordringer og løsninger til gavn for Nordens børn og unge.

16.11.2023: Det här beslutade Nordiska rådet på Sessionen 2023. **Her** - Se mere på side 8.

17.11.2023: COP28: Programmet är ute. **Her**

23.11.2023: Unfortunate statistic: Nordic countries surpass the global average in clothing consumption. **Her**

28.11.2023: Nordens klimaministre underskriver deklARATION om COP28. **Her**

29.11.2023: COP28: Nordiska och globala experter samlas för att sätta mat och hälsa på agendan. **Her**

30.11.2023: Kunstneren Jessie Kleemann på den nordiske pavillon ved FN's klimatopmøde COP28. **Her**

30.11.2023: Nordiske beskæftigelsesministre:
"En retfærdig grøn omstilling er afgørende for, at Norden kan realisere visionsmålene". **Her**

01.12.2023: Din bagdør til COP28: Alle events i den nordiske pavillon live-streames!. **Her**

01.12.2023: Nyt nordisk netværk skal bekæmpe kriminalitet og fusk på arbejdsmarkedet. **Her**

01.12.2023: Norden inddrager kunst og kultur i den grønne omstilling på COP28. **Her**

01.12.2023: Dialog om retfærdig grøn omstilling med deltagere fra hele Norden. **Her**

02.12.2023: Unge sparker døren op til COP28 med krav om indflydelse til det globale syd. **Her**

02.12.2023: Øget nordisk samarbejde kan bringe os tættere på klimamålene. **Her**

03.12.2023: Fra ungdomsaktivisme til EU-mindedag for ofre for klimakrisen. **Her**

05.12.2023: Nordisk samarbeid om fornybar strøm fremheves på COP28. **Her**

05.12.2023: Klimatåtgärder kräver blandfinansiering. **Her**

(fortsættes på side 10)

35 nyheder fra Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd

(fortsat fra side 9)

- 06.12.2023: Var med och diskutera livsmedelssystem i nordiska paviljongen på COP28! [Her](#)
- 08.12.2023: Sådan skal der rejses finansiering til dækning af tab og skader. [Her](#)
- 08.12.2023: Så forskelligt påvirkes kvinder og mænd af klimapolitikken. [Her](#)
- 09.12.2023: "Klimatanpassning kræver sterkere politiskt ledarskap". [Her](#)
- 10.12.2023: Norden har et særligt ansvar for klimaudviklingen. [Her](#)
- 12.12.2023: Diskussion om säkerhetspolitik och besök hos Finlands president då Nordiska rådets presidium möttes i Finland. [Her](#)
- 14.12.2023: Højdepunkter fra den Nordiske Pavillon på COP28. [Her](#)
- 15.12.2023: En milepæl for mat og helse: Det nordiske samarbeidet viste vei på COP28. [Her](#)
- 08.01.2024: Ett säkrare, grönare och friare Norden under svenskt ordförandeskap. [Her](#)
- 22.01.2024: Ny analys ska göra arbetet för fri rörlighet mer effektivt. [Her](#)
- 26.01.2024: Nordiskt samarbete i Arktis - viktigare än någonsin. [Her](#)
- 29.01.2024: Demokratiarbejde begynder i skolen. [Her](#) - Se mere på side 8.
- 30.01.2024: Nordisk Råds miljøpris sætter i år fokus på bæredygtigt byggeri. [Her](#) - Se også side 7.
- 31.01.2024: Gränshinderrådet fick två nya medlemmar. [Her](#)
Bertel Haarder, Danmark, och Fredrik Karlström, Åland, är nya medlemmar i Gränshinderrådet.
- 07.02.2024: Utskott: Producentansvar ska ge mer hållbara textilier. [Her](#)
- 13.02.2024: Ny direktör för Nordens Institut på Åland. [Her](#)

46 publikationer er siden 13. november udgivet af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd og tilhørende institutioner. Nogle af publikationerne findes i flere udgaver i hver sit sprog. Dette link fører til [alle rapporterne](#).

Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region frem mod år 2030. Samarbejdet i Nordisk Ministerråd skal tjene det formål. Se handlingsplan 2021–2024. [Her](#).
